

EDUARD PETIŠKA
ČESKÝ ŘÍM
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
POSUDEK VEDOUCÍHO PRÁCE

Nestává se často, aby se autor potkal se svým tématem s takovou intenzitou. Inicie je ostatně jedním ze silných vnitřních témat práce. Autor její ambici formuluje v závěru relativně skromně: „*Jejím předmětem bylo spíše nastínění tématu, především pak snaha o uplatnění specifického přístupu ke studiu akulturačních procesů, které na našem území probíhaly, a poukázání na význam, jež v nich sehrál vliv a symbolika jednoho města.*“ (s. 51 předložené práce). Cesta k uchopení tématu byla dlouhá, časově se prakticky kryje s celým bakalářským studiem autora. Jsem vděčný za to, že jsem ji mohl sledovat od začátku do konce. Víím tak, kolik dílčích témat kolega Petiška prozkoumal, s jak úctyhodnou sumou literatury se seznámil a na půdu kolika vědních oborů jejím prostřednictvím vstoupil. Od počátku neopouštěl záběr, který je nakonec shrnut do titulu *Český Řím*, tedy shledával zdrojové impulsy kultur, spojených s Římem, pro českou kulturu.

Zmíněná iniciace dala celému procesu dynamický náboj ambice, které nestačilo *poznat a zpracovat*. Skutečným cílem práce je *pochopit*. Pochopit v plnosti odpovídající antickému principu *unitas multiplex*, jednota v rozmanitosti, celistvě, v dějinné kontinuitě, zároveň bez zjednodušení. Proto také nebylo možné jít některou ze snadných cest redukce, které se nabízely, a soustředit se na výsek tematický nebo časový. I když nemohlo jít o více než jen vstupní expozici, stále zůstával úkol přesahující formát bakalářské práce a možnosti jednoho autora. Kolega Petiška nakonec našel schůdné řešení v soustředění na velké osobnosti české národní minulosti, schopné výběrově zastoupit jednak celé dějiny kontaktů české kultury s Římem, jednak nejpodstatnější typy kulturních vlivů a jejich zpracování domácím prostředím. Přinesl-li nalezený princip možnost překlenout základní rozpor, otevřel zároveň cenné možnosti v metodologickém smyslu. Pro objasnění tohoto tvrzení mohu použít slova autora: „*Při zpracovávání práce jsem vycházel z přesvědčení, že chování a život jednotlivce je nejen produktem kultury, ale do určité míry i jejím částečným a jedinečným odrazem a obrazem – reflexí.*“ (s. 49)

Už jen velmi poučený výběr osobností prozrazuje, kolik práce za ním stojí. Každá z vybraných osobností by mohla být jediným předmětem monografie, která by přesáhla rozměr bakalářské práce i za podmínky, že se omezí na římské pobyty a vlivy. V tomto ohledu je předložená práce samozřejmě snadno zranitelná: Prakticky nad každou ze zvolených osobností lze vést polemiku, zda by místo ní jiná neposloužila lépe, přit se o hodnocení, doplňovat reálie. Každá osobnost navíc automaticky generuje obsáhlou bibliografii a absenci řady titulů v bibliografii Petiškově je snadné vytknout. Tím spíše, že seznam užitých literatur je zjevně poctivě omezen na tituly, použité přímo k textaci předložené práce. Ničeho podobného se proto nedopustím a na-

opak konstatuji, že výběr osobností považuji za stejně přesvědčivý jako jejich obraz, který Petiška ve prospěch svého tématu podává. Také na bibliografii oceňuji, že autorově pozornosti neunikla například zdánlivě antikvovaná kniha Croniova z roku 1936, malotirážová monografie Kateřiny Kubínové, Prahlův příspěvek ze symposia Ústavu pro klasická studia ČSAV v roce 1992 či již prakticky nedostupná brilantní studie Hugo Rokyty *J. J. Winckelmann a Čechy* z roku 1988. Výběr opor v odborné literatuře jiných oborů není rozhodně náhodný, bezpečná volba naopak svědčí o nemalé zběhlosti. Jen pro příklad z mého oboru: Potřebuje-li Petiška oporu k tématu Josef Mánes a Řím, zvolí z poměrně obsáhlé mánesovské literatury kodifikační katalog Naděždy Blažíčkové-Horové, osobnost Jana Blažeje Santiniho-Aichla si zprostředkuje tím nejlepším, co domácí uměnověda vytvořila, monografií Mojžíra Horyny.

Výběr osobností a jejich relativně pravidelné rozvrstvení v čase zajišťuje předložené práci přehlednou strukturu, rytmus a spád. Silný kompoziční rastr také kompenzuje pro čtenáře jistou stylistickou nevyváženost místy poněkud neklidného textu. Stručně řečeno, práce je přesvědčivěji žita než psána. Silný náboj autorovy bytostné zainteresovanosti má naopak přitažlivost, která dává zapomenout na jisté čtenářské nepohodlí. Autor vstupuje do svého předmětu, historii domácího vztahování k Římu vnímá také z pozice na konci nepřerušené řady těch, jimž se dostalo římské iniciace.

Velmi si cením Petiškovy neúhybné cesty za tématem, odvahy, s níž se pustil nejen do olbřímího nevyčerpatelného tématu, ale také do obtížných témat dílčích. Tak se například úspěšně vyrovnal s citlivou problematikou české barokní gotiky či významu Říma pro středoevropské malířství 18. a 19. století. Velkou citlivost přitom prokazuje při nakládání s uměleckými díly. To konečně dokumentuje i střídámá, znovu velmi poučeně sestavená obrazová příloha.

Ambice komplexnosti nezůstala nenaplněna a autor dosáhl toho, co si předsevzal. Že při tom dostal všem nárokům, kladeným na bakalářské práce, konstatuji jen pro úplnost jako samozřejmý fakt. Bakalářská práce Eduarda Petišky *Český Řím* nabízí ucelený plastický obraz tématu v jeho tisíciletém rozpětí i cennou příležitost k pochopení některých aspektů akulturačních procesů. Proto ji **plně doporučuji k obhajobě**.

V Praze 31. srpna 2011

PhDr. Vladimír Czumalo, CSc.